

אורות השבת

גליון מס' 979

בטאון הרבנות והמועצה הדתית באר-שבע וממלכת התורה בעיר האבות שע"י רשת מוסדות "קול יהודה"

הרב עוזיאל אדרי

פרשת השבוע מסעי

מנהל מערכת הרב אברהם טריקי

דבר רב העיר שליט"א

חובת האחריות

והצילו העדה את הרצח מיד גאל הדם והשיבו אתו העדה אל עיר מקלטו אשר נס שמה וישב בה עד מות הכהן הגדול (במדבר לה, כה)

עד מות הכהן הגדול: שהוא בא להשרות שכונה בישראל ולהאריך ימיהם... דבר אחר, לפי שהיה לו לכהן גדול להתפלל שלא תארע תקלה זו לישראל בחייו. (רש"י)

פרשת ההורג נפש בשגגה מעוררת כמה תהיות במפרשים. ראשית יש לתמוה, מדוע התורה מכנה אותו 'רוצח' אחרי שהיא עצמה הגדירה את שגגתו בזה"ל: 'ואם בפתע (באונס ותרגומו בתיכף שהיה סמוך לו ולא היה לו שהות להיזהר עליו - רש"י) בלא איבה הדפו או השליך עליו כלי בלא צדיה או בכל אבן אשר ימות בה בלא ראות (שלא ראהו - רש"י) ויפל עליו וימות והוא לא אויב ולא מבקש רעתו', האם הלזה יקרא רוצח! וביותר יפלא, מדוע הוא ראוי לעונש כה חמור של גלות בלי קצבה (שהרי איש אינו יודע אימתי ימות הכהן הגדול), וכי מה היה לו לעשות כשהגיע לפניו אדם לפתע פתאום מבלי שהיה לו שהות להיזהר עליו, והוא גם לא אויב לו ואינו מבקש רעתו... אתמהא!

זאת ועוד, מדוע תלתה התורה את שחרורו, במיתת הכהן הגדול. ואמנם הטעם מפורש ברש"י 'לפי שהיה לו לכהן גדול להתפלל שלא תארע תקלה זו לישראל בחייו', מכל מקום עדיין אין בזה כדי ליישב מדוע זמן שחרורו כרוך במילוי 'עונשו של הכהן הגדול. ועל כולנה יש להתבונן בדברי השי"ס (מכות יא, א): 'אימהותיהן של כהנים מספקות להן מחיה וכסות כדי שלא יתפללו על בנייהם שימותו'. ובגמ' שם הקשו, וכי אם היו מתפללים היתה תפילתם נשמעת, והרי כתוב (משלי כו, ב) 'כציפור לנוד כדרור לעוף כן קללת חיים'. ותירצו, שאין זו קללת חיים מפני שהיה להם לבקש רחמים על דורן ולא ביקשו, עיי"ש. וצריך ביאור, מה תועלת יש במה שהיו האמהות מספקות להם מחיה וכסות, וכי מי שגלה מביתו ואשר נפשו נכספה לחזור לבני ביתו, יתפייס בכסות ומזון ולא יתפלל לשחרורו. וגם על עונש הכהן יש להעיר, והלא בסדר עבודת כהן גדול ביום הכיפורים, מפורש במשנה שהוא מתפלל בעד כל קהל ישראל וכמאמר הכתוב (ויקרא טו, יז) 'ויכפר בעדו ובעד כל קהל ישראל'. ועל כרחק צריך לומר שיש מדרגות בתפילה, שכן פשוט וברור שהתפילה תלויה בשברון הלב, כמאמר הכתוב (תהלים לד, יט) 'קרוב ה' לנשברי לבי' וכן הוא אומר (תהלים נא, יט) 'לב נשבר ונדכה אלוהים לא תבזה'. ולכן אם ארעה 'תקלה' בדורו של הכהן גדול, אות וסימן הוא שלא ביקש רחמים על בני דורו באותה מידה שהתפלל 'בעדו ובעד בני ביתו', וזה מדוקדק בלשון השי"ס 'שלא ביקש רחמים' ולא קאמר שלא התפלל. וכן יש לומר לבני תפילת הגולים לערי מקלט, שאמנם בכל מצב יתפללו על מות הכהן גדול כדי להביא לשחרורם, מכל מקום היו האמהות מספקות להם כל צרכם כדי לפגום 'בשברון הלב' של תפילתם, והבן.

ולפי הנראה בשי"ד, הנסתר בפרשה זו, רמוז בפרשת משפטים (שמות כא, יג): 'ואשר לא צדה והאלוהים אנה לידו ושמתי לך מקום אשר ינוס שמה'. שכן כבר העיד בנו השי"ס (שם י, ב): 'רבי שמעון בן לקיש פתח לה פתחא להאי פרשתא מהכא - ואשר לא צדה והאלוהים אנה לידו, ופי' רש"י: 'כשהיה רוצה לדרוש בפרשת רוצחים היה מתחיל כן', ללמדך שהמפתח לביאור עומק פרשת הרוצחים - גנוז בפסוק זה. וכה דרש ריש לקיש על פסוק זה: 'זהו שאמר הכתוב (שמואל א - כד, יג) כאשר יאמר משל הקדמוני מרשעים יצא רשע. במה הכתוב מדבר, בשני בני אדם שהרגו את הנפש - אחד הרג בשוגג ואחד הרג במזיד, לזה אין עדים ולזה אין עדים. הקב"ה מזמינן לפונדק אחד, זה שהרג במזיד יושב תחת הסולם וזה שהרג בשוגג יורד מהסולם ונפל עליו והרגו. זה שהרג במזיד נהרג, וזה שהרג בשוגג גולה', עכ"ל. ובהו ביקש ריש לקיש להאיר את ענינו, שאמנם לפי הנראה לעין אין ההורג נפש בשגגה גמורה (כפי שהגדירה אותו תורה) אשם כלל בעצם המעשה, מכל מקום כיון שהקב"ה זימן לידו תקלה זו, אות וסימן הוא כי רשע הוא בחובת הזהירות כלפי חיי בני אדם, יען כי רק 'מרשעים יצא רשע', ועל כך הוא גולה. **וגדולה** מזו מצאנו במדרש על פסוק זה: 'אמר משה עתה עלי לשמוח שברחתי מלפני פרעה', עיי"ש. והיינו כששמע משה שציוה ה' לעשות ערי מקלט, שמח על שברח מלפני

דבר העורך

ביאת המשיח בחסד וברחמים

אמר ה'נועם אלימלך' רבי אלימלך מליז'נסק זיע"א תמה אני על התנאים והאמוראים שצפו גזירות קשות וייסורים קודם ביאת המשיח, וכי לא ראו שאלימלך יהיה אז בעולם וימתיק הכול. אמר האדמו"ר רבי אברהם יעקב מסדיגורה זיע"א פעלתי שהמשיח יתגלה בדור שכולו 'חייבי'. התפלאו למשמע הדברים ופנו אל אחיו, האדמו"ר רבי מנחם נחום משטפנשט זיע"א והוא הסביר, כאשר יש ליהודי רוב שפע וברכה, הוא אומר אינני יודע במה זכיתי לכל הטוב הזה והלוא אני 'חייב' וזה לא מגיע לי. ואילו אם פוקדות אותו צרות הוא אומר והלוא אני 'זכאי' מה חטאתי ומה פשעתי שמגיעים לי ייסורים כאלה. על כך אמר הרבי, שהמשיח יבוא בדור שבו יהודים יזכו לרוב שפע טובה וברכה, עד שירגישו 'חייבים' לפני הקב"ה ויחזרו בתשובה שלימה בשובה ונחת.

בברכת לב לאל ואבורך הרב עוזיאל אדרי

רב המרכז הרפואי "סורוקה" וק"ק "שבטי ישראל" שכונה יא" באר שבע

לוח זמנים שבועי

לוח הזמנים מדויק לבאר שבע	יום א'	יום ב'	יום ג'	יום ד'	יום ה'	יום ו'	שבת קדש
עלות השחר	4:31	4:32	4:33	4:33	4:34	4:35	4:36
זמן טלית ותפילין	4:39	4:40	4:41	4:41	4:42	4:43	4:44
זריחה - הנץ החמה	6:02	6:03	6:03	6:04	6:05	6:05	6:06
סוף ק"ש לדעת מג"א	8:39	8:39	8:40	8:40	8:40	8:41	8:41
סוף ק"ש להתיא והמ"א	9:20	9:20	9:21	9:21	9:21	9:21	9:22
סוף ברכות ק"ש	10:29	10:29	10:29	10:29	10:29	10:30	10:30
חצות יום לילה	12:47	12:47	12:47	12:47	12:47	12:47	12:47
טמחה גדולה	13:22	13:22	13:22	13:22	13:22	13:21	13:21
סוף המנחה	18:30	18:29	18:28	18:28	18:27	18:27	18:26
סקיפה	19:40	19:39	19:38	19:37	19:36	19:36	19:35
צאת המוכבים	19:56	19:55	19:54	19:54	19:53	19:52	19:51

זמני הדלקת הנרות

פרשת השבוע:	מסעי
הפטרה:	שמעו דבר
כניסת השבת:	19:21
יציאת השבת:	20:11
רבנו תם:	21:04

המשך דבר רב העיר במדור "אורות הכשרות"

העלון טעון גניזה.

אורות הפרשה

עצה לחרדה

יויסעו מחרדה ויחנו במקלות' (ג, כז), אומר **הסבא מרדושיץ** זיע"א אם אדם חש חרדה בשל איזו צרה שבה עליו, העצה היא ייחננו במקלות' להתחבר עם חברים וידידים, ואז יייסעו מחרדה ותפוגג.

פפת עונות

'אלה מסעי בני ישראל אשר יצאו מארץ מצרים' (ג, א), אומר **השל"ה הקדוש** זיע"א המסעות הם רמז לגלויות, ויש בהם כוח לכפר. גם מי שמכנת רגליו ללמוד תורה וגולה למקום תורה, נדידה זו היא מעין 'מסעי בני ישראל'. לכן היו הראשונים נודדים מביתם למקום תורה. וסימנך שאמרו רז"ל 'צא ולמד'.

מסע הגאולה

'אלה מסעי בני ישראל אשר יצאו מארץ מצרים' (ג, א), אומר **בעל התניא** זיע"א יש לדקדק הרי בני ישראל יצאו ממצרים במסע אחד, שהוא המסע מרעמסס לסוכות, ולמה נאמר 'מסעי' בלשון רבים, אלא כל עוד לא הגענו לירידת יריחו, לגאולה העתידה, עדיין אנחנו 'במצרים', מלשון מיצר וגבול. כי כל המסעות עד ביאת המשיח הם בגדר 'יצאות מצרים'.

המסעות של אליה הנביא

'אלה מסעי בני ישראל אשר יצאו מארץ מצרים' (ג, א), אומר **האדמו"ר רבי דוד מלעלוב** זיע"א משה רבנו כתב ארבעים שנה במדבר את כל המסעות של בני ישראל, והדברים נהפכו להיות לחלק מהתורה הקדושה. עכשיו בגלות הנוראה אליה הנביא זכור לטוב כתב את כל המסעות, הנודדים והתלאות של ישראל. כשיבוא משיח יהיה זה ספר קדוש שהכול ילמדו בו.

המטרה רפואה

'אלה מסעי בני ישראל אשר יצאו מארץ מצרים' (ג, א), כתב **רש"י** משל למלך שהיה בנו חולה והולוכו למקום רחוק לרפואתו. מבאר **הרבי** המסעות רומזים לירידת הנשמה מהעולם העליון לעולם הזה. רש"י רומז שירידה זו צורך עלייה היא מטרת הבאתו של 'בן המלך' למקום רחוק! אינה אלא לשם 'רפואתו'.

נסינו ונחזק שלמים

'ויכתוב משה את מוצאיהם למסעיהם על פי ה' (ג, ב), אומר **רבי אשר מרימנוב** זיע"א טבע הדברים, שאדם היוצא למסע בעולם אינו חוזר ממנו כפי שהיה עם צאתו, ובעיקר כך הוא בכל הקשור ליראת שמים. החידוש בבני ישראל היה, ש'מוצאיהם למסעיהם' ומסעיהם למוצאיהם יציאתם וחזרתם היו על פי ה', ובמשך הזמן לא נשתנו כלל.

יחזת גלות

'והורשתם את כל יושבי הארץ מפניכם' (ג, ב), כתב **מ'אוצרנו הישן'** אף מעל הפנים שלכם תורישו ותגרשו את יושבי הארץ, שתהיה יחזתכם ניכרת גם על פניכם.

לשבת פארץ

'והורשתם את הארץ וישבתם בה' (ג, ג), כתב **הרמב"ן** זו מצוות עשה, שישבו בארץ ויירשו אותה, כי היא ניתנה להם, ולא ימאסו בנחלת ה'. ואם יעלה על דעתם ללכת ולכבוש את ארץ שנער או את ארץ אשר וזולתן, ולהתיישב בהן, יעברו על מצוות ה'.

שונאים מוסוים

'והיה אשר תותירו מהם לשיכים בעיניכם ולצנינים בצדיכם' (ג, ה) כתב **'ארונו של יוסף'** רבים ומגוונים הם שונאיהם של ישראל. יש ששנאתם גלויה ומזדקרת לעין כול, בבחינת 'לשיכים בעיניכם', ויש שהם בבחינת 'לצנינים בצדיכם'. כלפי חוץ הם אדיבים מאוד ונעימים, אך הם מכים ביהודים בהסתר, מן הצד 'בצדיכם'.

ירידה לארץ עליה

'זאת הארץ אשר תיפול לכם' (ד, ב), מבאר **הרבי** 'ארץ' מלשון רצוא, רמז לנשמה המשתוקקת תמיד אל אביה שבשמים. 'אשר תיפול לכם' רמז לירידת הנשמה למטה. כוונת הירידה היא קיום מצוות מעשיות, שאותן אפשר לקיים רק בתוך העולם הזה הגשמי.

דאגה לפל יחיד

'אלה שמות האנשים אשר ינחלו לכם את הארץ' (ד, ז), כתב **רש"י** כל נשיא ונשיא אפוטרופוס לשבטו, ובורר לכל אחד ואחד חלק הגון. מבאר **הרבי** הווי אומר, גדולתו של נשיא בישראל איננה למדותו וצדקותו בלבד, אלא היותו 'אפוטרופוס לשבטו' דאגתו לאנשי שבטו והיותו מי שמספק להם את כל צורכיהם. דאגתו היא לא רק לכללות השבט, אלא גם לצרכיו של כל יחיד, והוא 'בורר לכל אחד ואחד חלק הגון'.

יפי מושלם

'זאת הארץ אשר תיפול לכם בנחלה' (ד, ב), כתב **מדרש תנחומא** לכם היא נאה, לכם היא ראויה. יש אדם שהוא יפה ולבושו מכוער, יש שלבושו נאה והוא מכוער, אבל ישראל נאים ולבושיהם נאים להם.

אורות הכשרות

פרעה וגלה למדון. ולאור האמור בדברי ריש לקיש יובן מה היתה שמחתו של משה, שכן משה לא הבין מדוע נגזר עליו לעזוב את ארמון המלך ולגלות למדון עד כדי היותו לרועה צאן, והרי לא הרג את נפש המצרי אלא כדי להציל את אחיו, וא"כ היאך ענש על 'מצוה' זו בחובת גלות. אך כששמע מפי הגבורה, שערי המקלט נועדו לאלו אשר הקב"ה זימן לידם הריגת נפש וזוהי כפרתם, שמח על גלותו, והבין.

אמור מעתה, שכשם שאשמת הכהן הגדול היא בחובת האחריות המוטלת עליו כלפי בני דורו – כך הוא ממש לגבי החורג נפש בשגגה, שהוא נתפס על חובת האחריות המוטלת עליו כלפי חיי זולתו כפי שהוא נוהר על חינו, וכדפי.

ואם יש את נפשך לדעת עד היכן מגיעה התביעה משמים אודות חובת האחריות, צא ולמד לדברי רבי מאיר הנוראים, וכה הם דבריו בגמ' (סנהדרין ו, ב): "רבי אליעזר אומר, הרי שגול סאה של חטים וטחנה... אין זה מברך אלא מנאץ שנה' ובוצע בך נאץ ה' (תהלים י, ג). רבי מאיר אומר, לא נאמר בוצע אלא כנגד יהודה שנה' (בראשית לו, כז) ויאמר יהודה אל אחיו מה בצע כי נהרוג את אחינו, וכל המברך את יהודה הרי זה מנאץ ועל זה נאמר ובוצע בך נאץ ה'". וכבר תמחו התוס' (שם ד"ה אלא), והרי הכתוב משבח 'מטרף בני עליית' (בראשית מט, ט). ותירצו, דעל מעשה תמר שיבחו הכתוב. ועיין במהרש"א מ"ש לבאר בדבריהם, עי"ש. אלא שלא ידעתי היאך נוכל להתפייס בזה, אחר דברי המדרש (ילקוט שמעוני) עה"פ

יהודה אתה יודך אחיך' (בראשית מט, ח), וז"ל: "אמר לו הקב"ה ליהודה, אתה הצלת את תמר מן השריפה ואת יוסף מן הבור שנה' ויאמר יהודה מה בצע כי נהרוג את אחינו, חייך שאני מציל מבניך למלך עליהם בעולם הזה ולעולם הבא", עי"ש. הרי לפנינו מפורש שהקב"ה בכבודו ובעצמו שיבח את יהודה על מעשה תמר והצלת יוסף מן הבור, ודלא כהתוס'. וא"כ הדרא קושיא לדוכתא, היאך דבר שנשתבח בו יהודה ולא עוד אלא שזכה בעבורו לכתר מלכות – בעולם הזה ובעולם הבא, הוא בגדר בוצע בך

ניאץ ה' אליבא דר"מ. וביותר יפלא, היאך ברכה שייך בה יעקב את יהודה 'אתה יודך אחיך... לא יסור שבט מיהודה ומחוקק מבין רגליו' (בראשית מט, ח-ט), הופכת בעיני ק' של ר"מ – לבוצע בך ניאץ ה'... אתמהא! **ברם** כבר הורנו המורים שבמקום פליאה נשגבה, זהו האות שלא זכינו להבין עומק המאמר. ולפי הנראה כבר הרגיש רש"י (בגמ' שם) בפליאה זו, ופירש: "שהיה לו לומר נחזירנו לאבינו אחרי שהיו דבריו נשמעין לאחינו". רוצה לומר יהודה לא נענש על מה שעשה, אלא על מה שיכל לעשות ולא עשה. ועפ"י? שפיר י"ל דהא דשיבחו הכתוב, קאי על עצם מעשה הצלתו של יוסף מן הבור, כמפורש להדיא בדברי המדרש הנז' לעיל. ופשוט שגם ר"מ מודה בזה, אלא דר"מ קאי על מה שיכל גם להחזירו לאביו, והבין.

אלא שמכלל דברים אמורים נמצאת למד, שעונשם של החורג נפש בשגגה והכהן הגדול, נתון לשיעורים. שכן דרגת השוגג אינה שוה בכל המעשים, וממילא גם העונש הבא בעקבותיו אינו שוה בכל המקרים. ורק הקב"ה אשר יצר את האדם ויודע מהו כוחו האמיתי, הוא זה שיוכל לשקול בפלס את גודל המעשה. לפיכך עונשו של החורג נפש בשגגה אינו קצוב, והוא נקבע ע"י הקב"ה. וכמו כן יובן, מדוע עונשו תלוי במיתת הכהן גדול, שכן הואיל ושניהם נתבעים על אותו מעשה – כל אחד לפי כוחו ומידתו, ממילא עונשם כרוך זה בזה. וזהו ענין התפילה שהיו הגולים לערי מקלט מתפללים על הכהן גדול שימות, והאמהות שביקשו לעצור את תפילתם, והבין.

ואכן מצאתי סיעתא גדולה לדברינו בביאור הספורנו עה"פ יושב בה עד מות הכהן הגדול' (במדבר לה, כח), וזה לשונו: 'כבר ביאר שהגלות היא על השוגג, ובהיות מיני השגגות בלתי שוים – כי מהם קרובות לאונס ולמזיד, נתן לגלות זמן בלתי שוה בכל השוגגים, כי מהם שתהיה שגגתו מעט קודם מיתת הכהן ומהם שימות הרוצח בגלות קודם שימות הכהן. וזה במשפט האל יתברך היודע ועד שיעניש את השוגג כפי מדרגת שגגתו, כאמרו והאלוהים אנה לידו', עי"ש.

ובחתימת מאמר זה, ראוי להזכיר דברי הגמ' (בבא קמא נב, א) אודות גודל האחריות המוטלת על כל מנהיג בישראל, דאיתא התם: 'יכד רגז רעיא על ענא, עבד לנגדא סמותא'. ופירש רש"י: יש לבעל העדר צו חריף, ודרך העינים הלך בראש והעדר הולך אחריהם, עבד לנגדא סמותא – לעז המושכת מנקר עיניה ונכשלת ונופלת בבורות והעדר אחריה. כך כשהמקום נפרע משונאי ישראל, ממנה להם פרנסים שאינם מהוגנים (ואז כל הצאן תעו המה כשלו ונפלו ח"ו), עכ"ת"ד.

ובספר 'פלא יועץ' (ערך שליח ציבור) הביא בזה מעשה נורא, וזה לשונו: 'ואגיד לדור מעשה נורא אשר שמעתי, שפעם אחת ביום הכיפורים התפלל חסיד אחד מקובל גדול, ועשה התעוררות נפלאה באופן שהרהרו כל העם בתשובה שלמה. ואחר כך גילה החסיד הנוכח, שכבר נתעוררו בבית דין של מעלה לשלוח גאולת ישראל, וקטרגה מידת הדין ואמרה, הן אמת שכל העם הרהרו בתשובה, אבל הכהן המשיח חטא שלא התפלל בהכנעה רבה כדת מה לעשות, ומתוך כך חזר הגלות לתקופו בעוונותינו הרבים', עכ"ל. והדברים נוראים ומדברים הם בעד עצמם!

מבשרת לבת אלון ומקורק
הרב יהודה דרעי
 הרב הראשי וראב"ד באר-שבע

אורות ההלכה

תשובות הלכתיות משולחנו של מורנו המרא דאתרא
הגאון הגדול רבי יהודה דרעי שליט"א

הלכות ימי תשעה באב

ש - מה משמעות דברי המשנה "משנכנס אב ממעטין בשמחה"!

ת - מראש חודש אב ועד אחר התענית, ממעטין בשמחה. והיינו שאין לעסוק במשא ומתן של שמחה, כגון רכישת כלים חשובים ותכשיטים או שאר צרכי חופה וכדומה. אבל משא ומתן שאינו של שמחה אלא לצורך פרנסתו יש אומרים שגם בהם צריך למעט עד כדי פרנסתו בלבד, ויש אומרים שבהם אין צריך למעט כלל ויעסוק במלאכתו כדרכו. והמנהג להקל בזה כדברי המקילים, מפני שבזמן הזה הכל נחשב כדי פרנסתו. כמו כן אין לבנות או לשפץ בנין של שמחה, כגון עבודות סיווד וצביעה או התקנת כלים סניטורים ואריחי קרמיקה וכדומה, אפילו אם התחילם קודם ראש חודש אב. אבל שאר עבודות בניה ושיפוצים שהם לצורך דירתו, כגון הרחבת חדרים אם התחילם קודם ראש חודש אב, ימשיך בהם גם אחר ראש חודש, אך לא יתחיל בהם מראש חודש. ותיקונים הכרחיים כגון נזילות ונזקים, מותר להתחיל בהם גם אחר ראש חודש.

ש - המבצע עבודות צביעה וכיו"ד בזירתו באמצעות קבלן, האם צריך להפסיק משנכנס חודש אב!

ת - אם הקבלן יהודי, צריך להפסיקו, ואפילו אם הקבלן עני הצריך עבודה זו לפרנסתו הדחוקה. מפני שיכול לעסוק במלאכות שיפוצ אחרות המותרים בימים אלו, כמבואר לעיל. אך אם היה הקבלן נכרי, אין צורך להפסיקו אפילו בתשעה באב עצמו. ומכל מקום אם יוכל לייסו בפיצוי מועט כדי שימתין עד אחרי תשעה באב, תבוא עליו ברכה.

ש - האם מותר לערוך שיפוצים בבית כנסת בימים אלו!

ת - מותר לערוך בבית הכנסת כל סוגי השיפוצים אפילו בשבוע שחל בו תשעה באב, כולל צביעה ציור וכיו"ד, בין שהתחילו בהם קודם ראש חודש אב ובין אם לאו, מפני שהוא מצוה דברים. כמו כן מותר להתחיל בבניית מעקה לדירתו הפרטית, אפילו בערב תשעה באב, מפני הסכנה. וכן כל כיוצא בזה.

ש - מי שלא קיים מצוות פרו ורבו, האם מותר לישא אשה בימים אלו!

ת - אמנם מעיקר הדין מותר לישא אשה לצורך קיום מצוות פרו ורבו גם בימים אלו, מכל מקום אסור לישא אשה מראש חודש אב, מפני שאינו סימן טוב. ועל כל פנים, מותר לארס אשה גם בשבוע שחל בו תשעה באב, פן יקדימונו אחר ברחמים, ובלבד שלא יעשה סעודה אלא כיבוד קל.

ש - האם מותר לרכוש או לתפור בגדים חדשים בימים אלו!

ת - המנהג להחמיר שלא לרכוש או לתפור בגדים חדשים מראש חודש אב עד אחר התענית, אפילו שאין בדעתו ללבושם אלא לאחר התענית. והוא הדין נעליים ושאר בגדים שאינם חשובים כל כך, אף על פי שאין מברכים עליהם שהחיינו. ברם יש מקום להקל בזה אם נתקיים אחד מכל האופנים הבאים:

א. אין שהות לקנותם אחר תשעה באב, כגון בני משפחות החתן והכלה הרוצים לרכוש בגדים לצורך החתונה האמורה להתקיים מיד אחרי תשעה באב.

ב. יש חשש פן לא ימצא את אותו הבגד המתאים לטעמו או למידותיו.

ג. רוכש את הבגד במבצע הוולה, ויש חשש פן יתייקר אחרי תשעה באב.

ד. אם התופר מתפרנס ממלאכה זו והתחיל בתפירה קודם ראש חודש אב, מותר להמשיך עד שבוע שחל בו תשעה באב. ואם היה עני ביותר שאין לו מה לאכול בלעדי מלאכה זו, יכול להמשיך בתפירה עד התענית. במה דברים אמורים לבני משפחות החתן והכלה או שאר אנשים, אבל החתן עצמו שלא קיים מצוות פרו ורבו, מותר הוא והכלה לרכוש בגדים חדשים לצורך חופתם בכל אופן אפילו בשבוע שחל בו תשעה באב.

ש - האם מותר לרכוש כלים או רהיטים או רכב בימים אלו!

ת - לפי הנראה לא אסרו הפוסקים אלא בגדים חדשים, אך כלים חדשים מותר לקנותם בימים אלו. במה דברים אמורים בכלים שאינם חשובים כל כך, כגון כלי בית ומטבח וכדומה. אבל רהיטים ששמח בהם כגון שולחן וארון או סלון או רכב אפילו ישן (למעט רכב מסחרי) וכדומה, נראה שאסור לקנותם מראש חודש אב. מכל מקום אם הזמינם קודם ראש חודש והגיעו לביתו אחר ראש חודש ואם לא יקבלם לרשותו יא הדבר כרוך בהפסד ממון כגון דמי איכסון, מותר לקבלם לרשותו גם אחר ראש חודש.

ש - האם מותר ללבוש בגדים חדשים בימים אלו!

ת - אמנם מעיקר הדין אין ללבוש בגדים חדשים רק בשבוע שחל בו תשעה באב, מכל מקום המנהג להחמיר בזה מראש חודש אב. ודבר זה אינו תלוי כלל בברכת "שהחיינו", לפיכך אסור ללבוש בגדים חדשים אפילו שאינם חשובים - שאין מברכים עליהם שהחיינו. וכן אסור לנועל נעליים חדשות. וכמו כן אין להתיר ללבושם אפילו בשבת.

דבר רבני הקהילות

הרה"ג משה אריאל הכהן רוט שליט"א
רב ק"ק "חב"ד" בשכ' נאות לון באר שבע

השבתות - מעל הגלות

ימי בין-המצרים הם ימי אבל ועצב, אולם בשבתות של שלושת השבועות האלו, צריכה לשרות שמחה (ירושלמי, ברכות פ"ב ה"ז, ספרי, בהעלותך י' ז). יתרה מזו, בשבתות האלה צריכה להיות שמחה יתירה משבתות אחרות, כדי שלא יהיה מקום לחשש שהעדר השמחה נובע מהאבלות של בין-המצרים. **מוסבר בתורת החסידות** (רשימות כ"ק אדמו"ר ה"צמח צדק" על מגילת איכה) ששבתות אלו הן בבחינת 'הקדמת רפואה למכה'. כאשר מקדימים את הרפואה למכה, משמעות הדבר היא, שמלכתחילה אין כאן מכה (אם הרפואה באה לאחר המכה, אף אם הרפואה הייתה שלמה, עדיין נשאר מהמכה רושם כלשהו והחולה נקרא 'חולה שנתרפא'. אולם כאשר הרפואה קודמת למכה, אין מלכתחילה שום מקום למכה). זה עניינן של שבתות אלו - הן עומדות מעל כל עניין הגלות והחורבן ושוללות אותו מעיקרו. **ב.** את מעלתה המיוחדת של השבת רואים גם בחטא הראשון, חטא עץ-הדעת. חטא זה, שנכשל בו אדם הראשון ביום השישי לבריאה, גרם חשכה בעולם כולו, ואף-על-פי-כן לא פגע הדבר במעלתה של השבת. אמרו חז"ל (ירושלמי, מסכת ברכות, פ"ח ה"ה, בראשית רבה, פרשה י"א, ב) שבשבת זו היה אור כל היממה ולא היה חושך כלל, "ל"ו שעות שימשה אותה האורה". כאן באה לידי ביטוי מעלתה המיוחדת של השבת, העומדת מעל גדרי החטא, עד שהחטא אינו עושה שום רושם ואינו פוגם בקדושתה של השבת. וכשם שחטא עץ הדעת, שורש כל החטאים, לא פגם במעלתה של השבת, כך אין פוגמים בה כל שאר החטאים, ולכן עומדת היא למעלה גם מעניין החורבן והגלות, שהם תוצאה של החטאים הללו. עניין זה נובע גם ממהותה הפנימית של השבת: השבת היא מעין לעתיד לבוא "יום שכולו שבת" (מסכת תמיד, פ"ז, מ"ד). כשתבוא הגאולה, לא יישאר שום רושם מהגלות ולא יהיה שום מקום לעצב כלשהו. לכן אסור לאווירת בין המצרים להשפיע על השבת, שהיא מעין תקופת העתיד. **כל זה מסביר מדוע אסור להתעצב בשבתות האלה, אך מה הסיבה לריבוי השמחה בשבתות בין-המצרים לעומת שבתות אחרות? ג.** מבאר זאת כ"ק מרן אדמו"ר מליובאוויטש נשיא דורנו זי"ע בספריו הקדושים (לקוטי שיחות, חלק כ"ז ע"י 357, חלק כ"ט ע"י 9-17) דהנה ידוע, שהגאולה הבאה לאחר הגלות מביאה אותנו למציאות גבוהה ועליונה מהממצב שהיה קודם הגלות. שכן אם הגלות רק מחזירה אותנו למצב ששרר קודם הגלות, נמצא שהגלות הייתה דבר רע, שלא הביא שום תועלת. רק אם הגאולה מביאה אותנו למדרגה גבוהה יותר, יש טעם ותועלת בגלות. **דוגמא לדבר:** מבואר בהלכה (רמב"ם הלכות שבת, פ"י ה"י, פ"ח ה"ה, שולחן ערוך אדמו"ר הזקן, הלכות בל תשחית סט"ו) דיניו בל תשחית ובדיני שבת, דין "סותר על-מנת לבנות" - כלומר: אדם הורס בית, כדי לבנות תחתיו בית אחר. אמנם עכשיו עושה הוא פעולת הרס, אבל מכיוון שהמטרה היא לבנות בית מפואר יותר, נחשבת גם ההריסה כבניין. אמנם, דין זה הוא רק כאשר ההרס נועד לבנות בית גדול ונאה יותר (שו"ע אדמו"ר הזקן סימן רע"ח ס"ב, שו"ת צמח צדק סימן כ', שו"ת משאת בנימין סימן ל"ג), אך אם הכוונה היא להחזיר את הבית הקודם, נמצא שההרס הוא ללא תועלת. **ד.** דבר זה נכון לכל גלות וגאולה. גם גאולת מצרים, שלא הייתה גאולה סופית ואחריה היו עוד גלויות, הביאה את עם-ישראל למדרגה גבוהה ממדרגתם לפני הגלות. בגלות זו ביררו בני-ישראל את ניצוצות הקדושה שהיו במצרים, ובכך הושגה מטרת הגלות. **על-אחת-כמה-וכמה הגאולה העתידה,** שהיא גאולה אמיתית ושלמה, שאין אחריה גלות - ודאי שהיא יוצרת מהות חדשה לגמרי, שבה לא יהיה עוד מקום לגלות. אור כזה לא היה קודם-לכן, שהרי הייתה יכולה להתרחש הגלות, אבל לעתיד לבוא תישלל לגמרי כל אפשרות של גלות. **משום כך** צריכה להיות שמחה יתרה בשבתות של ימי בין-המצרים, כי עניינן של השבתות הללו הוא נתינת-כוח מיוחדת להפוך את 'בין המצרים' לששון ולשמחה. רמז לכך מצוי בהלכה בשולחן-ערוך (אורח חיים, סימן תקנ"ב, ס"ח), שבשבתות בין-המצרים מותר לערוך אפילו "סעות שלמה בשעתו". שכן בימי שלמה הייתה הלבנה בשלמותה, כפי שהיה בזמן הגאולה. ומכוח השמחה בשבתות אלו, נזכה לקיום היעוד: "יהפכו ימים אלו לששון ולשמחה ולמועדים טובים", בגאולה האמיתית והשלמה, בקרוב ממש.

מבשרת לבית אלוף ואביר

הרב משה אריאל הכהן רוט

סגור בבי"ד של מעלה

סוחר היין שעבר ברחובות העיר קליש שבגרי הקרפטים (כיום אוקראינה) נבהל כששמע קול הקורא אליו: "יהודי! יהודי!". הרגע חשב שמישהו קורא לעזרה, אך להפתעתו ראה כי הקורא אינו אלא רבה של סליש. רבי שמואל שמלקה קליין, אחד הצדיקים המופלאים בזמנו.

סליש הייתה ידועה בכרמיה המשובחים. סוחר יין היו באים אליה מכל קצות הארץ להכין בה יין, ולהובילו למכירה בעריהם. עתה הגיעה עת הבציר, וגם סוחר היין מהעיר למברג (ללוב) היה בין הבאים. ואז שמע פתאום את הרב קורא לעברו.

הרב סימן לו עלות לביתו, כי דבר מה לו אליו. "אמורנא לי", פנה אליו רבי שמואל שמלקה, לאחר שהסוחר התיישב מולו, "האם אתה מכיר את רבה של למברג?".

"ודאי", נענה הסוחר מיד, "הלא הוא רבי יוסף שאול נתנון, בעל 'שואל ומשיב', אישיות ידועה ונערצת".

הצדיק מסליש הוסיף ושאל: "האם תוכל לתאר לי מעט מסדר יומי?".

הסוחר הכיר את הרב, והחל לתאר את סדר יומו: "מדי יום ביומו הרב משכים קום קודם עלות השחר...".

כאן הפסיקו רבי שמואל שמלקה והוסיף לתאר: "בטרם הוא נוטל את ידיו הוא אומר 'מודה אני בכוונה עצומה, ובמילים 'בחמלה רבה אמונתך' להטות כו האמונה כאש, ומה אחר-כך?', שוב הפנה הצדיק שאלה אל הסוחר.

המשיך הסוחר: "את תפילתו הוא מתחיל רק לאחר לימוד של כמה שעות... טוב הפסיק אותו הצדיק והמשיך: 'הרי לומד הוא תורה לשמה, בגלל ציווי ה' ללמוד את תורתו הקדושה, ומה הלאה?".

"אחר-כך הוא הולך לבית הכנסת להתפלל", אמר הסוחר, ושוב קטע אותו הרב מסליש ואמר: "ותפילתו היא בהתלהבות עצומה, ועם זה הוא חש שפלות אמיתית בהגיעו למילים 'נפשי כעפר לכל תהיה'...".

"אחרי התפילה הוא אוכל ארוחת בוקר", המשיך הסוחר... והצדיק השלים את דבריו: "וכל כוונתו באכילה היא לשם שמים, שיוכל להוסיף לעסוק בתורה ובעבודת ה', ובוודאי לא לשם תאוה חלילה...".

כך התנהלה השיחה, הסוחר מפרט את סדר יומו של הרב מלמברג, והצדיק ממשיך את דבריו ומאריך בדברי שבח על עבודת ה' של הרב.

שיחה מוזרה זו נסתיימה כשהצדיק מסליש נפרד מהסוחר, בלי להסביר את פשר הדבר.

סוחר היין סיים את ענייניו בסליש, העמים את עגלותיו בחביות היין הטרי ושם לעירו. בבואו למברג שאל מה התחדש בעיר בימי היעדרותו, ונאמר לו כי נס גדול אירע לרב העיר, רבי יוסף שאול.

אורות עונג שבת

לצל לטוב

'אלה מסעי בני ישראל אשר יצאו מארץ מצרים' (לג, א), הבעל שם טוב הקדוש זיע"א אומר כל יהודי עובר ארבעים ושניים מסעות במשך ימי חייו, מ'אשר יצאו מארץ מצרים', רמו ללידה, ועד 'ארץ ישראל', כאשר עולה למעלה לארץ החיים העליונה. אומר הרבי המסעות שכבר עברו, יודע אדם בנפשו איזה מהם נוצל לטוב ואיזה לא, אך באשר למסעות שעדיין יש לעבור, הלא עדין יש ביד האדם לנצל את כולם לטוב.

עולם התיקן

'אלה מסעי בני ישראל אשר יצאו מארץ מצרים' (לג, א), כתב ה'שפתי צדיקים' העולם הזה נקרא עולם התיקן, והאדם צריך בכל יום לתקן את מה שעשה אתמול. המלאכים נקראים 'עומדים', כי הם תמיד במדרגה אחת, ואין להם את המעלה והסגולה של הצורך לתקן את העבר. אבל בני ישראל הם תמיד הולכים ומתעלים ממדרגה למדרגה יותר טוב מאתמול, יש נחת רוח גדול מאד להקב"ה מהעליות והנפילות של האדם ומהתמודדויות שלו בחיי היום יום בקיום התורה והמצוות, עד כדי כך שזה חלק מתורה הקדושה 'אלה מסעי בני ישראל'.

הגיע זמן הגאולה

המגיד מטריסק זיע"א היה רגיל לומר רמזים וקיצים על זמן ביאת המשיח. פעם אחת נפגש עם אחיו, האדמו"ר רבי יצחק מסקווירא זיע"א אמר לו רבי יצחק אחי, שמעתי שאתה אומר קיצים. ענה לו המגיד מטריסק אינני אומר דבר. רק שכשאתה פותח חומש, רואה אני בו תיכף שהמשיח צריך לבוא, ואני אומר להשם יתברך אבא, כך כתוב בתורה, שכבר בא הזמן של ביאת המשיח. אמר לו רבי יצחק כיום אין צורך לפתוח את החומש. דיי שפותחים את הלב היהודי, ותיכף ומיד רואים שהמשיח כבר מוכרח לבוא.

הרם קתן שרגל עמך

האדמו"ר רבי ישראל מרוז"ן זיע"א היה פונה להקב"ה בתפילה על הגאולה ואומר ריבונו של עולם, הרם קרן ישראל עמך, שלחת אותנו לגלות כדי שיהיה לך מזה 'רווח', ואני אומר לך, גאל אותנו מיד כדי שיישאר לך לפחות ה'יקרן'.

הסוחר נדרך למשמע הדברים, ושמע כילפני כחודש נפל הרב למשכב וחלה במחלה אנושה. הרופאים שביקרו אותו נואשו מהסיכוי להצילו. מצבו הידרדר והלך עד שאיבד את הכרתו ושקע בתרדמת. הרופאים אמרו כי זה יומו האחרון עלי-אדמות.

לפתע, באורח פלא לגמרי, החל מצבו להשתפר, ולא עברו ימים רבים והוא חזר לבריאות תקינה ומלאה!

"באיזה יום אירע הנס?", נפלטה שאלה מפי הסוחר. כשנאמר לו התארץ עשה חישוב מהיר והתברר לו שהדבר היה בדיוק באותו יום שבו קרא לו הרב מסליש...

"יש קשר בין אותה שיחה סתומה עם הצדיק לבין רפואתו הפלאית של הרב", הרהר בליבו ומיד החיש את צעדיו אל בית הרב וביקש לשוחח עמו בדחפיות. כאשר נכנס אל חדרו סיפר הסוחר את כל אשר שמעהו אצל רבי שמואל שמלקה מסליש.

בסיימו את הסיפור הבחין כי עיניו של הרב התמלאו דמעות. "האם תוכל לתאר לי את דמותו?", שאל הרב מלמברג. הסוחר תיאר בפורטורט את דמותו של רבי שמואל שמלקה.

"אמ"ן", אמר הרב, "אספר לך, אולם הבטח לי שלא תספר זאת ברבים". לאחר שהסוחר הביטיח לשמור זאת בסוד, החל הרב לספר: "כאשר שכתתי על ערש דוויי עלתה נשמתו לבית הדין של מעלה, ודנו מה יהיה עליה. לבסוף נגזר עליי להיפרד מן העולם.

"פתאום הופיע יהודי בעל זקן שיבה, שתוארו היה בדיוק כפי שאתה מתאר, והחל לטעון וללמד עליי סגוריה: 'כיצד ימות רב צעיר כליכך, שכל עבודתו לשם שמים ובכל יום מחייו בעולם הזה הוא מוסיף להתעלות בלימוד התורה ובקיום מצוות ומעשים טובים? כדאי להאריך את ימיו, למען הדור הזקוק לך...".

"טענותיו נתקבלו והוחלט להוסיף לי עוד שנים על חיי, כפי שאתה רואה", סיים הרב את סיפורו.

לאחר שיצא הסוחר ישב הרב לכתוב מכתב אל רבי שמואל שמלקה מסליש, ובו תיאר את פרשת מחלתו ואת חזיונו המופלא. בסוף המכתב הודה לו מכל ליבו על אשר המליץ טוב בעדו והציל אותו ממוות.

הסיפור היה עלול שלא להיודע כלל, מפני צניעותו הרבה של הצדיק מסליש. אולם לאחר פטירתו חשפה אלמנתו את המכתב ששלח לו הרב השואל ומשיב' מלמברג. כמרוכן, לאחר שעברו שנים רבות סיפר הסוחר את הסיפור, וכך מגוללים הדברים בקונטרס 'לקוטי יצחק', שכתב נכד הצדיק מסליש, רבי יצחק אייזיק.

הציבור נקרא להתפלל ולקרוע שערי שמים עבור

ר' שמואל ביטון בן חנה לרפ"ש בתושחו"ו והן אל כביר לא ימאס תפילת רבים

לקיים בנו חכמי ישראל הציבור מתבקש להעתיק בתפילה עבור הרה"ג יוסף דהאן שליט"א בן רחל בתוך שאר חולי עמו ישראל והן אל כביר לא ימאס את תפילותינו.

שבת שלום!

לעילוי נשמת הרב יוסף שלמה טריקי זצ"ל
בר עליה ז"ל

והרבנית רחל טריקי ע"ה
בת סימיו ז"ל
ת.נ.צ.ב.ה.